

Türkiye'nin deprem aktivitesi artıyor

Doç. Dr. Bülent Özmen

Gazi Üniversitesi Deprem Mühendisliği

Uygulama ve Araştırma Merkezi

Aslında ülkemiz gündeminden hiç çıkmaması gereken deprem sinsi yüzünü 2020 yılında da Akhisar – Kırkağaç – Saruhanlı – Gölarmara - Manisa ilinde, Sivrice – Elazığ'da, Başkale – Van'da, Pütürge – Malatya'da, Girit adası açıklarında, Saray – Van'da, Marmaris – Muğla'da meydana gelen orta büyüklükteki depremlerle göstermeye ve ülke gündeminde yerini almaya devam etmektedir. Birçok vatandaşımızın hayatını kaybetmesine, yaralanmasına, on binlerce konutun yıkılmasına, sosyal, toplumsal, çevresel ve psikolojik bir çok hasara neden olarak "yeter artık, ülkeniz deprem tehlikesi altında, siz deprem riski altındasınız, uyanın ve gerekenleri yapın!" diye haykırmakta, 1999

yılında meydana gelen ve çok büyük yıkımlara neden olan 17 Ağustos İzmit Körfezi, 12 Kasım Düzce ve 23 Ekim 2011 Erciş-Van depremlerinden yeterli dersi çıkarmadığımız gerçeğini bir kez daha göstermekte, gerekli önlemleri vakit geçirmeden almamız gerektiği gerçeğini bir kez daha ve yüksek sesle hatırlatmaktadır.

Türkiye Örümcek ağı gibi faylarla çevrilmiş durumda

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü tarafından 2012 yılında yayınlanmış Yenilenmiş Diri Fay haritasına göre Türkiye kara sınırları içinde 535 tane M:5.5 veya daha büyük deprem üretme potansiyeline sahip diri fay var. Bunlara deniz içindeki ve komşu ülkelerdeki sınırlarımıza yakın fayları ve yeni yapılan çalışmalarla ortaya çıkarılan diri fayları eklediğimizde sayının 900'e yaklaştığı görülmekte. Yani Türkiye'nin her tarafı örümcek ağı gibi deprem üretme potansiyeli olan faylarla sarılmış durumda. Bu fay hatlarının birçoğu yerleşim birimlerinin içinden/altından geçiyor. Aydın, Balıkesir, Bingöl, Bolu, Bursa, Denizli, Eskişehir, Erzurum, Hakkari, Hatay, İzmir, Kahramanmaraş, Kocaeli, Kütahya, Manisa, Muğla, Sakarya, Yalova gibi kentlerimiz doğrudan fay zonları üzerinde yer almaktadır. 18 kentimiz, 80'i aşkın ilçemiz ve 502 köyümüzün altından diri fay geçmektedir. Bu fay hatları üzerinde yüzey faylanması tehlike kuşağı ve sakinim bandı içinde 100 binin üzerinde bina bulunmaktadır. Yaklaşık olarak bu binaların içinde 600 bine yakın vatandaşımız ikamet etmektedir.

Fay Yasası çıkarılmalıdır

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve yerel yönetimler tarafından yürütülen kentsel dönüşüm çalışmalarının öncelikle olası bir depremde en fazla etkilenmesi beklenen bu bölgelerden başlanması gerekir. Bunun içinde öncelikle 7269 sayılı "Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun" veya kamuoyunda kısaca "Afet Kanunu" diye bilinen yasaya bir madde eklenerek fay yasasının çıkarılması ve bu bölgelerdeki riskli yapıların süratli bir şekilde yıkılması ve bu bölgelere yapı yapılmasının yasaklanması gerekir. Ülke olarak bizim bu konu ile ilgili bir yasal düzenlememiz bulunmuyor maalesef. ABD bu konu hakkında yasayı yıllar önce 1973 yılında çıkartmış. Avrupa ülkelerinin birçoğunun deprem tehlikesi altında olmamasına rağmen kendi yapı standartları içerisine buna benzer yasa maddelerini 1998 yılında ilgili yerlere eklemiş. 2020 yılına gelmemize rağmen ülkemizde halen bir fay yasasının olmadığı, aktif faylar üzerine yapılar yapılmaya devam edildiği veya diri fay üzerinde yer alanlarının da kaderine terk edildiği görülmektedir. Yapılacak özel jeolojik araştırmalar sonucunda diri/aktif olduğu tespit edilen ve/veya tespit edilmiş olan fay hattı veya zonları üzerine yapı yapılamaz şeklinde bir düzenlemenin yapılarak 7269 sayılı yasaya bir maddenin eklenmesinin deprem risklerinin azaltılması çalışmalarına önemli bir katkı sağlayacaktır. Bu nedenlerle acil olarak "Fay zonları üzerine yapı yapılmaz" cümlesi kurularak "fay yasası" çıkarılmalı, aktif fay hatları veya zonları üzerine yapı yapılması engellenmelidir.

